

Марія Зозуля

Київ, Національний авіаційний університет, Гуманітарний інститут

Специфіка ідіостилю романів У. Голдінга

Художній текст протягом тривалого часу є об'єктом дослідження різних областей лінгвістики. Нові тенденції в лінгвістиці уможливають аналіз художнього тексту з позицій розумово-мовленнєвої діяльності, з урахуванням текстової єдності екстра- та інтралінгвістичних факторів, особливостей художнього дискурсу, дослідження мовленнєвої схеми тексту як жанрово-композиційного стандарту, входження художнього твору в культурний контекст, його інтертекстуальних ознак тощо. Відомий дослідник М. Тернер вважає, що однією з головних причин вивчення художніх літературних творів є бажання зрозуміти, як працює людське мислення [7, с. 12-14].

У сучасній лінгвістиці існує кілька напрямів дослідження художнього тексту, з яких пріоритетними визнають антропоцентричний та когнітивний. Діапазон когнітивних досліджень художнього тексту досить широкий. Увага вчених концентрується на лінгвокогнітивних стратегіях отримання й обробки інформації, ускладненої в художньому творі [6], описі психологічного «портрета» автора і його/її «портрета» як мовної особистості через авторські концептуальні метафори [4], порівнянні образних картин світу різних поетів [1], виявленні особливостей когнітивного стилю поетів і прозаїків [2] і т.ін.

Когнітивна лінгвістика зробила вагомий внесок у розбудову методології дослідження ідіостилю з лінгвістичних позицій. Об'єктами реконструкції в лінгвопоетичних дослідженнях когнітивного спрямування стають поетична модель світу, представлена у творах поета [1], концептуальна й мовна картини світу письменника [5], мовна особистість автора [2; 3], концептуальний простір індивідуально-авторської метафори [4].

Для виявлення особливостей мислення і специфіки ідіостилю британського письменника У. Голдінга, в роботі використано тексти його художніх творів. Оскільки особливості ідіостилю виявляються в системності вибору автором мовних засобів, для дослідження специфіки ідіостилю У. Голдінга нами була обрана метафора-персоніфікація. Такий вибір пояснюється широким

використанням цього виду метафори у творах відомого письменника.

Аналіз вказаного явища в художній творчості У. Голдінга дає змогу визначити специфіку його стилю, оскільки її виникнення пов'язане із особливостями мислення людини. Так, при використанні метафоричних переносів для письменника притаманні наступні характерні риси:

- широке використання персоніфікації (42,4% всіх випадків метафоризації) для метафоричного визначення найрізноманітніших концептів;
- персоніфікація концептів з усіх доменів обох виділених концептосфер-референтів СВІТ ПРИРОДИ та СВІТ ЛЮДИНИ;
- визначення за допомогою персоніфікації майже двох третин (56%) концептів з концептосфери-референта СВІТ ПРИРОДИ та однієї третини (31%) концептів з концептосфери-референта СВІТ ЛЮДИНИ;
- використання загальної метафоричної моделі «СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» у 1,5 рази частіше, ніж загальної метафоричної моделі «СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА»;
- високий ступінь подібності структури концептосфери-корелята ЖИВА ІСТОТА при метафоризації як світу природи, так і світу людини;
- наявність основних метафоричних моделей, які є основою великої кількості метафоричних виразів у текстах романів: «ОБ'ЄКТИ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА», «ЯВИЩА ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА», «АРТЕФАКТ Є ЖИВА ІСТОТА», «ЧАСТИНИ ТІЛА Є ЖИВІ ІСТОТИ», «СВІДОМІСТЬ Є ЖИВА ІСТОТА», та моделей, що не є типовими для автора;
- висока продуктивність такої властивості живої істоти, як здатність виконувати різноманітні дії, для обох загальних метафоричних моделей;
- зміна у часі моделі метафори-персоніфікації, що домінує;
- превалювання такого виду метафоричних виразів, як метафора в традиційному її розумінні, при вербалізації концептуальної метафори-персоніфікації в текстах романів письменника.

Такі особливості ідіостилу У. Голдінга можна пояснити активністю несвідомого у письменника. Саме в художній творчості воно знаходить найбільш яскраве відображення і

виступає як вираження складного співвідношення неусвідомлюваних психологічних установок автора. Спираючись на особливості стилю автора, які забезпечує несвідоме, можна говорити про належність творів певній людині і використовувати це при встановленні авторства. Роль такої особливості в ідіостилі У.Голдінга відіграє широке використання концептуальної метафори-персоніфікації в текстах романів в усій сукупності її характеристик, що притаманні письменнику.

Список літератури

1. *Бєлєхова Л.І.* Образний простір американської поезії: лінгвокогнітивний аспект: дис. ... доктора філол. наук: 10.02.04 / Л.І. Бєлєхова. — К., 2002. — 476 с.
2. *Воробьєва О.П.* Вирджинія Вульф в аспекте мовної особливості: когнітивний підхід / О.П. Воробьєва // Языки и транснациональные проблемы: Мат-лы Первой междунар. науч. конф. Т. II / Отв. ред. Т.А. Фесенко. — М.; Тамбов: Изд-во ТГУ им. Р.Г. Державина, 2004. — С. 50—55.
3. *Дорош О.О.* Лінгвокогнітивний та комунікативний аспекти авторського жіночого мовлення в романах Маргарет Дюрас: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.05 «Романські мови» / О.О. Дорош. — К., 2006. — 21 с.
4. *Колесник Д.С.* Концептуальний простір авторської метафори у творчості Айріс Мердок: дис. ... кандидата філол. наук: 10.02.04 / Колесник Д.С. — К., 1996. — 260 с.
5. *Колесник О.С.* Мовні засоби відображення міфологічної картини світу: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі давньоанглійського епосу та сучасних британських художніх творів жанру фентезі): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / О.С. Колесник. — К., 2003. — 21 с.
6. *Freeman M.* The Body in the World: A Cognitive Approach to the Shape of the Poetic Text / M. Freeman // Cognitive Stylistics: Language and Cognition in Text Analysis / Ed. by E. Semino, J.V. Culpeper. — Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing House, 2002. — P. 23—48.
7. *Turner M.* Death Is the Mother of Beauty / M. Turner. — USA: Cybereditions, 2000. — 176 p.